

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ**της 19ης Σεπτεμβρίου 2011****σχετικά με τροποποιήσεις του ελληνικού πλαισίου εξυγίανσης των πιστωτικών ιδρυμάτων****(CON/2011/72)****Εισαγωγή και νομική βάση**

Στις 5 Σεπτεμβρίου 2011 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) έλαβε αίτημα του ελληνικού Υπουργείου Οικονομικών για τη διατύπωση γνώμης επί σχεδίου νόμου με τίτλο «Ενισχυμένα μέτρα εποπτείας και εξυγίανσης των πιστωτικών ιδρυμάτων, ρύθμιση θεμάτων χρηματοπιστωτικού χαρακτήρα, κύρωση της Σύμβασης Πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και των τροποποιήσεών της και άλλες διατάξεις» (εφεξής το «σχέδιο νόμου»). Στις 16 Σεπτεμβρίου 2011 το Υπουργείο υπέβαλε συμπληρωματικό αίτημα αναφορικά με σχέδιο δέσμης νομοθετικών διατάξεων για την τροποποίηση του νομικού πλαισίου που διέπει το ελληνικό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (εφεξής το «σχέδιο διατάξεων για το ΤΧΣ»), οι οποίες πρόκειται να αποτελέσουν μέρος του ως άνω σχεδίου νόμου.

Η αρμοδιότητα της ΕΚΤ για τη διατύπωση γνώμης βασίζεται στα άρθρα 127 παράγραφος 4 και 285 παράγραφος 5 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στην τρίτη και έκτη περίπτωση του άρθρου 2 παράγραφος 1 της απόφασης 98/415/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 1998 σχετικά με τη διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με τις εθνικές αρχές για τα σχέδια νομοθετικών διατάξεων¹, καθώς το σχέδιο νόμου αφορά την Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) και κανόνες εφαρμοστέους σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, στο βαθμό που αυτοί επηρεάζουν ουσιαδώς τη σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και αγορών. Η παρούσα γνώμη εκδόθηκε από το διοικητικό συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 17.5, πρώτη περίοδος του εσωτερικού κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

1. Σκοπός και περιεχόμενο του σχεδίου νόμου

Σκοπός του σχεδίου νόμου είναι η ενίσχυση του πλαισίου εποπτείας και ελέγχου των πιστωτικών ιδρυμάτων και η θέσπιση αρμοδιοτήτων εξυγίανσης, με σκοπό τη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης του κοινού στο εγχώριο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Για το σκοπό αυτόν, με το σχέδιο νόμου: i) θα ενισχυθούν οι εποπτικές αρμοδιότητες της ΤτΕ,

¹ ΕΕ L 189 της 3.7.1998, σ. 42.

προκειμένου να αντιμετωπίζεται η μη συμμόρφωση ή ο κίνδυνος μη συμμόρφωσης πιστωτικών ιδρυμάτων με το σχέδιο νόμου, μετά την ψήφισή του, και τις σχετικές αποφάσεις της ΤτΕ, ii) θα διευρυνθεί ο ρόλος και οι αρμοδιότητες του επιτρόπου που διορίζεται σε πιστωτικά ιδρύματα που αντιμετωπίζουν δυσκολίες, αναλαμβάνοντας τη διοίκησή τους, (iii) θα εξουσιοδοτηθεί η ΤτΕ να επιβάλλει συγκεκριμένα μέτρα εξυγίανσης σε πιστωτικά ιδρύματα, και iv) θα συσταθεί σκέλος εξυγίανσης στο Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων (ΤΕΚΕ) για τη χρηματοδότηση των μέτρων εξυγίανσης του σχεδίου νόμου.

- 1.1 *Μέτρα προληπτικής εποπτείας:* Η ΤτΕ απαιτεί από τα πιστωτικά ιδρύματα που δεν συμμορφώνονται με το σχέδιο νόμου ή/και τις σχετικές αποφάσεις της, ή ως προς τα οποία υπάρχει κίνδυνος μη συμμόρφωσης με τα παραπάνω, να προβαίνουν έγκαιρα στις απαραίτητες ενέργειες ή να λαμβάνουν τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα προς αντιμετώπιση τυχόν ελλείψεων ή αδυναμιών.
- 1.2 *Διορισμός επιτρόπου:* Η ΤτΕ δύναται να διορίσει σε πιστωτικό ίδρυμα επίτροπο για χρονικό διάστημα έως δώδεκα μηνών, δυνάμενο να παραταθεί. Ο επίτροπος θα αξιολογεί την κατάσταση του πιστωτικού ιδρύματος και θα προβαίνει σε κάθε αναγκαία ενέργεια με σκοπό την ανάκαμψη του πιστωτικού ιδρύματος, την προετοιμασία του για την εφαρμογή σε αυτό των μέτρων εξυγίανσης του σχεδίου νόμου ή τη θέση του υπό ειδική εκκαθάριση. Ο επίτροπος θα υπόκειται στην εποπτεία της ΤτΕ και θα αναφέρεται σε αυτή.
- 1.3 *Παράταση του χρόνου εκπλήρωσης των υποχρεώσεων:* Μετά το διορισμό επιτρόπου δύναται να δοθεί από την ΤτΕ παράταση του χρόνου εκπλήρωσης ορισμένων ή του συνόλου των υποχρεώσεων του πιστωτικού ιδρύματος για χρονικό διάστημα μέχρι είκοσι ημερών, εφόσον το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα παρουσιάζει σημαντικά μειωμένα ρευστότητα με πιθανολογούμενη ανεπάρκεια ιδίων κεφαλαίων².
- 1.4 *Μέτρα εξυγίανσης και ενεργοποίησή τους:* Η ΤτΕ δύναται να ενεργοποιεί ορισμένα μέτρα εξυγίανσης προς διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και ενίσχυση της εμπιστοσύνης του κοινού στο ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα. Ιδίως, δύναται: α) να ζητήσει από τον επίτροπο να αποφασίσει αύξηση κεφαλαίου πιστωτικού ιδρύματος εντός ορισμένου χρονικού διαστήματος, χωρίς να ισχύουν εν προκειμένω τυχόν δικαιώματα προτίμησης των υφιστάμενων μετόχων, β) να υποχρεώσει πιστωτικό ίδρυμα να μεταβιβάσει περιουσιακά στοιχεία του σε μεταβατικό πιστωτικό ίδρυμα (ΜΠΙ), σε άλλο πιστωτικό ίδρυμα ή πρόσωπο, έναντι ανταλλάγματος και εντός ορισμένης προθεσμίας, γ) να εισηγηθεί στον Υπουργό Οικονομικών, για λόγους δημοσίου συμφέροντος, τη σύσταση ΜΠΙ προς το οποίο θα μεταβιβάζεται το σύνολο ή μέρος των περιουσιακών στοιχείων του υπό εξυγίανση πιστωτικού ιδρύματος. Η άδεια λειτουργίας του υπό εξυγίανση πιστωτικού ιδρύματος θα ανακαλείται και αυτό θα τίθεται σε ειδική εκκαθάριση. Η εσωτερική αξία των μετοχών του θα ορίζεται αρνητική, ενώ θα παύουν να υφίστανται τα εξ αυτών δικαιώματα. Το μετοχικό κεφάλαιο του ΜΠΙ θα καταβάλλεται στο σύνολό

² Η εν λόγω παράταση δεν θα ισχύει προκειμένου για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του πιστωτικού ιδρύματος που προβλέπονται στο προτεινόμενο άρθρο 63Α παράγραφος 2, όπως αυτές που πηγάζουν από συναλλαγές σε χρηματοπιστωτικά μέσα που συνάπτονται σε κεφαλαιακές αγορές ή/και αγορές χρήματος.

του από το ΤΧΣ. Το ΜΠΠ θα τελεί υπό τον έλεγχο του Ελληνικού Δημοσίου ανεξαρτήτως της υποχρεωτικής συμμετοχής άλλων φορέων στο μετοχικό του κεφάλαιο ή της με άλλο τρόπο χρηματοδότησής του από τους εν λόγω φορείς.

- 1.5 *Ειδική εκκαθάριση πιστωτικών ιδρυμάτων*: Στην περίπτωση που ανακαλείται η άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος, τη διοίκησή του θα αναλαμβάνει ο οριζόμενος από την ΤτΕ ειδικός εκκαθαριστής. Από την κοινοποίηση στο πιστωτικό ίδρυμα της απόφασης της ΤτΕ περί θέσης του υπό ειδική εκκαθάριση, το πιστωτικό ίδρυμα θα απαγορεύεται να δέχεται καταθέσεις, ενώ η ΤτΕ θα δύναται να περιορίζει και άλλες εργασίες του.
- 1.6 *Σύσταση Σκέλους Εξυγίανσης εντός του ΤΕΚΕ για τη χρηματοδότηση των μέτρων εξυγίανσης*: Το σχέδιο νόμου τροποποιεί το ν. 3746/2006³ (εφεξής ο «νόμος για το ΤΕΚΕ»), διευρύνοντας το σκοπό του τελευταίου, ώστε να περιλαμβάνει την παροχή οικονομικής συνδρομής σε πιστωτικά ιδρύματα για τους σκοπούς της εφαρμογής μέτρων εξυγίανσης. Πλέον του Σκέλους Κάλυψης Καταθέσεων και του Σκέλους Κάλυψης Επενδύσεων που υφίστανται ήδη, θα δημιουργηθεί εντός του ΤΕΚΕ νέο, διακριτό Σκέλος Εξυγίανσης⁴, το οποίο θα χρηματοδοτείται με βάση τις εισφορές πιστωτικών ιδρυμάτων.
- 1.7 Το σχέδιο διατάξεων για το ΤΧΣ εξουσιοδοτεί το ΤΧΣ να παρέχει κεφαλαιακή ενίσχυση σε ΜΠΠ του προτεινόμενου στο σχέδιο νόμου άρθρου 63Ε. Επίσης καθορίζει και διευρύνει τις αρμοδιότητες του ΤΧΣ όσον αφορά τη διαδικασία ανεξάρτητης πρόσληψης προσωπικού, περιλαμβανομένων των δικηγόρων με έμμισθη εντολή. Εξάλλου, τροποποιεί τις διατάξεις περί ενεργοποίησης του ΤΧΣ, ορίζοντας ότι κεφαλαιακή ενίσχυση δύναται να παρέχεται μόνο σε πιστωτικό ίδρυμα, περιλαμβανομένων των ΜΠΠ, εάν α) υφίσταται βέβαιος κίνδυνος το πιστωτικό ίδρυμα να μην μπορεί να διατηρήσει την απαιτούμενη ελάχιστη κεφαλαιακή επάρκεια βάσει του άρθρου 27 του ν. 3601/2007⁵ (εφεξής ο «τραπεζικός νόμος») και β) οι προσπάθειες του πιστωτικού ιδρύματος να αυξήσει τα ίδια κεφάλαιά του, ακόμη και δια της προσφοράς νέων μετοχών σε τιμές χαμηλότερες του μέσου όρου που ισχύουν στην αγορά, δεν τελεσφορήσουν. Το σχέδιο διατάξεων για το ΤΧΣ προβλέπει ακόμη ότι τα ΜΠΠ που έχουν λάβει κεφαλαιακή ενίσχυση από το ΤΧΣ υποχρεούνται να υποβάλλουν επιχειρηματικό σχέδιο που να διασφαλίζει ότι είναι βιώσιμα και ότι το ΤΧΣ οφείλει να εγκρίνει το εν λόγω σχέδιο. Λοιπές σημαντικές διατάξεις ορίζουν ότι το ΤΧΣ λαμβάνει κοινές μετοχές σε αντάλλαγμα για τυχόν αύξηση κεφαλαίου του πιστωτικού ιδρύματος το οποίο χρηματοδοτεί και ότι το ΤΧΣ ορίζει τουλάχιστον ένα μέλος στο διοικητικό συμβούλιο του εν λόγω πιστωτικού ιδρύματος.

³ ΦΕΚ Α 27/16.2.2009.

⁴ Με τον όρο «σκέλος» νοείται διακριτό και αυτοτελές σύνολο περιουσίας εντός του ΤΕΚΕ, το οποίο εξυπηρετεί σκοπούς χρηματοδότησης στο πλαίσιο της εξυγίανσης, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο προτεινόμενο άρθρο 13Α του νόμου για το ΤΕΚΕ.

⁵ ΦΕΚ Α 178/1.8.2007.

2. Γενικές παρατηρήσεις

- 2.1 Το σχέδιο νόμου αποτελεί διαρθρωτικό ορόσημο βάσει του προγράμματος ΕΕ/ΔΝΤ για την οικονομική στήριξη της Ελλάδας⁶. Αποβλέπει στην ενίσχυση των αρμοδιοτήτων παρέμβασης των αρχών σε πιστωτικά ιδρύματα που αντιμετωπίζουν δυσκολίες και εξυγίανσής τους. Ένα περαιτέρω διαρθρωτικό ορόσημο βάσει του ως άνω προγράμματος αποτελεί η τροποποίηση του νομικού πλαισίου που διέπει το ΤΧΣ με σκοπό, ιδίως, την ενίσχυση του ρόλου του στο πλαίσιο της εξυγίανσης τραπεζών.
- 2.2 Η ΕΚΤ επισημαίνει επίσης ότι μία από τις κατευθυντήριες αρχές για την εφαρμογή του πλαισίου εξυγίανσης θα πρέπει να είναι η αποφυγή πρόκλησης σοβαρών συστημικών διαταραχών και έκθεσης των φορολογουμένων σε κίνδυνο ζημιών κατά την εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων που αντιμετωπίζουν δυσκολίες.
- 2.3 Η ΕΚΤ επικροτεί τις διατάξεις με τις οποίες καθορίζονται οι προϋποθέσεις και οι σκοποί που θα πρέπει να πληρούνται πριν από την ενεργοποίηση οποιουδήποτε μέτρου εξυγίανσης από την ΤτΕ, καθώς και τον ενισχυμένο ρόλο της ΤτΕ ως αρμόδιας αρχής για την εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων. Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται επίσης ότι, βάσει του σχεδίου νόμου, η ΤτΕ θα έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα εποπτείας και εξυγίανσης και ότι, σε περίπτωση λήψης οποιουδήποτε από τα προβλεπόμενα στο σχέδιο νόμου μέτρα εξυγίανσης, ο επίτροπος θα ενεργεί ως εκπρόσωπος της ΤτΕ.
- 2.4 Η ΕΚΤ θεωρεί ότι το σχέδιο διατάξεων για το ΤΧΣ εν γένει συνάδει με τα προβλεπόμενα στο σχέδιο νόμου μέτρα εξυγίανσης και ενισχύει την αποτελεσματικότητά τους. Εντούτοις, σε αρκετά σημεία του καθίσταται απαραίτητη η εισαγωγή περαιτέρω τροποποιήσεων.

3. Σχέδια ανάκαμψης και εξυγίανσης

Το σχέδιο νόμου ορθώς αναγνωρίζει τη σημασία της εκπόνησης σχεδίων ανάκαμψης και εξυγίανσης ως προληπτικού εποπτικού μέτρου. Η ΕΚΤ υπογραμμίζει ότι η εκπόνηση, υποβολή και έγκριση σχεδίων ανάκαμψης θα πρέπει να αποτελεί βασικό εποπτικό μέτρο με το οποίο θα πρέπει να συμμορφώνονται όλα τα πιστωτικά ιδρύματα, ακόμη και εκτός περιόδων κρίσης⁷. Το σχέδιο νόμου θα πρέπει να διακρίνει ρητά μεταξύ σχεδίων ανάκαμψης και σχεδίων εξυγίανσης. Τα σχέδια ανάκαμψης καταρτίζονται από κάθε

⁶ Βλ. 4^ο επικαιροποιημένο Πρόγραμμα οικονομικής στήριξης για την Ελλάδα, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2011/op82_en.htm. Ιδίως η παράγραφος 12 του Μνημονίου Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής, που επισυνάπτεται στο ως άνω κείμενο ως παράρτημα, επισημαίνει την ανάγκη ενίσχυσης, σε αρμονία με τις εν εξελίξει πρωτοβουλίες σε επίπεδο ΕΕ, του πλαισίου εξυγίανσης των τραπεζών που αντιμετωπίζουν προβλήματα ώστε να καταστεί δυνατή η έγκαιρη και αποτελεσματική παρέμβαση και εξυγίανση σύμφωνα με κανόνες της συνθήκης ΕΕ και τις διεθνείς ορθές πρακτικές. Σε αυτό το πλαίσιο, πρόκειται να εκπονηθεί ένα ευρύ σύνολο εργαλείων για να διασφαλιστεί η θέσπιση ενός καθεστώτος εξυγίανσης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων για τη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και για την αποτελεσματική προστασία των καταθετών.

⁷ Βλ. προτεινόμενο άρθρο 62 παράγραφος 2 σημείο θ) στο σχέδιο νόμου.

πιστωτικό ίδρυμα και τηρούνται σε αυτό, ενώ τα σχέδια εξυγίανσης καταρτίζονται από την αρμόδια εποπτική αρχή βάσει πληροφοριών παρεχόμενων από το πιστωτικό ίδρυμα⁸.

4. Επίτροπος

Η ΤτΕ θα επιλέγει τον επίτροπο μεταξύ προσώπων αναγνωρισμένου κύρους και επαγγελματικής εμπειρίας σε τραπεζικά θέματα και θα αναθέτει σε αυτόν την εκτέλεση ορισμένων προβλεπόμενων στο νόμο καθηκόντων με καθεστώς πλήρους απασχόλησης και με την υποχρέωση τήρησης κανόνων περί απορρήτου⁹. Προς αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων η ΕΚΤ θεωρεί επίσης σημαντικό, ο επίτροπος να απολαύει ανεξαρτησίας έναντι του πιστωτικού ιδρύματος στο οποίο διορίζεται. Η ΕΚΤ σημειώνει εξάλλου ότι ο επίτροπος, κατά το μέρος που συμπράττει ή ασκεί τη διοίκηση πιστωτικού ιδρύματος, ενεργεί ως «οιονεί εταιρικό όργανο», ενώ κατά το μέρος που εκτελεί πράξεις εποπτείας της ΤτΕ, ενεργεί ως διοικητικό όργανο¹⁰. Για λόγους ασφάλειας δικαίου η ΕΚΤ κρίνει ότι το σχέδιο νόμου θα πρέπει να διασφαλίζει την εξάλειψη οποιασδήποτε ασάφειας όσον αφορά το καθεστώς, το ρόλο και τις αρμοδιότητες του επιτρόπου βάσει του ελληνικού δικαίου και, εν όψει τούτου, η αιτούσα αρχή θα πρέπει να εξετάσει την προοπτική απάλειψης της αναφοράς στο διττό ρόλο του επιτρόπου.

5. Αύξηση κεφαλαίου σε περίπτωση εξυγίανσης

- 5.1 Το προτεινόμενο άρθρο 63Γ στο σχέδιο νόμου θα πρέπει να στηρίζεται στην αρχή ότι το κόστος εξυγίανσης επωμίζονται οι μέτοχοι του πιστωτικού ιδρύματος και όχι οι φορολογούμενοι. Η ΕΚΤ επισημαίνει ότι η αρχή αυτή θα πρέπει να ισχύει για όλα τα μέτρα εξυγίανσης. Όσον αφορά την προβλεπόμενη στο σχέδιο νόμου μη εφαρμογή των δικαιωμάτων προτίμησης των εκάστοτε υφιστάμενων μετόχων σε κάθε νέα διάθεση μετοχών του υπό εξυγίανση πιστωτικού ιδρύματος, η ΕΚΤ παρατηρεί πάντως ότι το προτεινόμενο άρθρο 63Ζ στο σχέδιο νόμου προβλέπει αποζημίωση των μετόχων των πιστωτικών ιδρυμάτων στα οποία εφαρμόζονται μέτρα εξυγίανσης.
- 5.2 Ομοίως, προκειμένου να αποτραπεί ο ηθικός κίνδυνος για τις τράπεζες και να ελαχιστοποιηθεί η επιβάρυνση του δημοσίου τομέα από την εξυγίανση των τραπεζών, η ΕΚΤ καλεί την αιτούσα αρχή να εξετάσει την αλληλεπίδραση μεταξύ του προτεινόμενου άρθρου 63Γ του τραπεζικού νόμου και του σχεδίου διατάξεων για το ΤΧΣ. Η ΕΚΤ προτείνει, ιδίως, να παρέχεται η δυνατότητα σε πιστωτικό ίδρυμα που αντιμετωπίζει δυσκολίες να προσφεύγει στο ΤΧΣ μόνο με απόφαση της ΤτΕ. Επομένως, η εφαρμογή της τελευταίας παραγράφου του προτεινόμενου άρθρου 7 στο σχέδιο διατάξεων για το ΤΧΣ θα πρέπει εν προκειμένω να αποκλειστεί ρητά.

⁸ Βλ. επίσης έγγραφο εργασίας της Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικής Αγοράς και Υπηρεσιών σχετικά με τις τεχνικές λεπτομέρειες ενός πιθανού πλαισίου της ΕΕ για την ανάκαμψη και εξυγίανση των τραπεζών («Technical details of a possible EU framework for bank recovery and resolution»), του Ιανουαρίου 2011, διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (www.ec.europa.eu).

⁹ Βλ. προτεινόμενο άρθρο 63 παράγραφος 4 στο σχέδιο νόμου.

¹⁰ Βλ. προτεινόμενο άρθρο 63 παράγραφος 15 στο σχέδιο νόμου.

6. Μεταβατικό πιστωτικό ίδρυμα

- 6.1 Η ΕΚΤ επικροτεί την προτεινόμενη σύσταση ΜΠΙ ως εργαλείου εξυγίανσης¹¹, με σκοπό τη συνέχιση της παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, τη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και την προστασία των καταθετών. Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι τα «περιουσιακά στοιχεία» που μεταβιβάζονται στο ΜΠΙ περιλαμβάνουν και υποχρεώσεις του υπό εξυγίανση πιστωτικού ιδρύματος, μεταξύ των οποίων και υποχρεώσεις από καταθέσεις, οι οποίες αποτελούν σημαντικό μέρος της συστημικής λειτουργίας των πιστωτικών ιδρυμάτων. Εξάλλου, η ΕΚΤ εκλαμβάνει την αναφορά στο σχέδιο νόμου, σύμφωνα με την οποία το ΜΠΙ τελεί υπό τον έλεγχο του Ελληνικού Δημοσίου, ως ένδειξη ότι το ΜΠΙ ανήκει στο Δημόσιο. Η ΕΚΤ υπογραμμίζει ότι, αφενός, οι διατάξεις του προτεινόμενου άρθρου 63Ε παράγραφος 3, κατά το οποίο το μετοχικό κεφάλαιο του ΜΠΙ πρόκειται να καταβάλλεται στο σύνολό του από το ΤΧΣ, και, αφετέρου, το άρθρο 1 του ν. 3864/2010¹² (εφεξής ο «νόμος για το ΤΧΣ»), κατά το οποίο το ΤΧΣ αποτελεί νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου εκτός δημοσίου τομέα, ενδέχεται να μην ικανοποιούν την επιταγή περί υπαγωγής του ΜΠΙ στην ιδιοκτησία του Δημοσίου. Η ΕΚΤ θεωρεί ότι το ΤΧΣ θα πρέπει να παρέχει κεφαλαιακή ενίσχυση στο ΜΠΙ, ενώ τις μετοχές που αντιστοιχούν στην εν λόγω αύξηση κεφαλαίου θα πρέπει να αναλαμβάνει αποκλειστικά το Δημόσιο. Κι αυτό, κυρίως διότι τα δικαιώματα ψήφου (και λοιπά δικαιώματα) που παρέχουν οι εν λόγω μετοχές θα πρέπει να ανήκουν στο Ελληνικό Δημόσιο και να ασκούνται προς όφελος του δημόσιου συμφέροντος, παρά μάλλον στο ΤΧΣ, το οποίο αποτελεί φορέα ιδιωτικού δικαίου.
- 6.2 Συνεπώς, η ΕΚΤ θεωρεί ότι το προτεινόμενο άρθρο 63Ε παράγραφος 3 θα πρέπει να διευκρινίζει ότι το Δημόσιο θα πρέπει να ασκεί έλεγχο επί του ΜΠΙ ως ο μοναδικός μέτοχός του. Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται εξάλλου ότι η εισφορά του κεφαλαίου του ΜΠΙ στο σύνολό του από το ΤΧΣ θα πρέπει να βασίζεται αποκλειστικά στην υπουργική απόφαση, κατόπιν εισήγησης της ΤτΕ.
- 6.3 Υπό το φως των παραπάνω η ΕΚΤ σημειώνει ακόμη ότι η διοικητική δομή του ΜΠΙ χρήζει αποσαφήνισης. Τα διοικητικό συμβούλιο του ΜΠΙ που διορίζει ο Υπουργός Οικονομικών υποχρεούται, εντός 20 ημερών από την έκδοση της υπουργικής απόφασης περί σύστασης του ΜΠΙ, να συγκαλέσει γενική συνέλευση για την εκλογή νέου διοικητικού συμβουλίου¹³. Δεδομένου ότι το ΤΧΣ εισφέρει το σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου του ΜΠΙ¹⁴, η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι το νέο διοικητικό συμβούλιο του ΜΠΙ θα διορίζεται από το ΤΧΣ, δηλαδή από ένα νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου νομικά ανεξάρτητο από το δημόσιο τομέα, το οποίο και θα εκπροσωπεί. Αυτό θα ερχόταν σε αντίθεση με την επιταγή περί υπαγωγής του ΜΠΙ στην ιδιοκτησία του Δημοσίου.
- 6.4 Στο πνεύμα αυτό και προς διασφάλιση της αποτελεσματικότητας της εξυγίανσης, η ΕΚΤ σημειώνει ότι όσον αφορά το ΜΠΙ το σχέδιο νόμου θα πρέπει να αποσαφηνίζει τη σχέση της ΤτΕ, ως της αρμόδιας αρχής για την εξυγίανση, ή/και του Υπουργού, με το ΤΧΣ.

11 Βλ. προτεινόμενο άρθρο 63Ε στο σχέδιο νόμου.

12 ΦΕΚ Α 119/21.7.2010.

13 Βλ. προτεινόμενο άρθρο 63Ε παράγραφος 5 στο σχέδιο νόμου.

14 Βλ. προτεινόμενο άρθρο 63Ε παράγραφος 4 στο σχέδιο νόμου.

7. Σκέλος Εξυγίανσης

- 7.1 Η ΕΚΤ επικροτεί τη σύσταση διακριτού Σκέλους Εξυγίανσης στο ΤΕΚΕ, με σκοπό τη χρηματοδότηση των μέτρων εξυγίανσης, ιδίως της μεταβίβασης περιουσιακών στοιχείων σε τρίτο πρόσωπο ή στο ΜΠΠ. Η ΕΚΤ χαιρετίζει το διαχωρισμό του Σκέλους Εξυγίανσης από το Σκέλος Κάλυψης Καταθέσεων και το Σκέλος Κάλυψης Επενδύσεων που διαχειρίζεται το ΤΕΚΕ. Ωστόσο, σημειώνει ότι, προκειμένου να επιτευχθεί πλήρως ο διαχωρισμός, η διάταξη θα πρέπει επίσης να απαγορεύει ρητά τη διασταυρούμενη αποζημίωση (cross-compensation) μεταξύ των επιμέρους κεφαλαίων που διαχειρίζεται το ΤΕΚΕ.
- 7.2 Η ΕΚΤ επικροτεί την αρμοδιότητα του τραπεζικού τομέα για τη χρηματοδότηση του Σκέλους Εξυγίανσης του ΤΕΚΕ βάσει ειδικών εισφορών, διακριτών από τις εισφορές προς το Σκέλος Κάλυψης Καταθέσεων¹⁵. Για τη χρηματοδότηση του εν λόγω Σκέλους Εξυγίανσης, η ΕΚΤ θεωρεί ως περισσότερο ενδεδειγμένη την επιλογή των υποχρεώσεων του πιστωτικού ιδρύματος, αφαιρουμένων των ιδίων κεφαλαίων του (προκειμένου να μην αποτρέπεται ο σχηματισμός προβλέψεων έναντι έκτακτων ιδιοσυγκρασιακών διαταραχών) και λοιπών εξασφαλισμένων πηγών χρηματοδότησης, συμπεριλαμβανομένων των εγγυημένων καταθέσεων, προς αποφυγή διπλής επιβολής εισφορών, δεδομένης της εισφοράς του πιστωτικού ιδρύματος στο Σκέλος Κάλυψης Καταθέσεων του ΤΕΚΕ. Η ΕΚΤ σημειώνει πάντως ότι κατά τα αρχικά στάδια σχηματισμού του Σκέλους Εξυγίανσης, τα κεφάλαιά του θα προέρχονται από δημόσιες πηγές, όπως το Ελληνικό Δημόσιο, το ΤΧΣ ή άλλα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού ή δημόσιου δικαίου που θα απολαύουν της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου¹⁶.
- 7.3 Συναφώς η ΕΚΤ σημειώνει ότι στις περιπτώσεις που το Σκέλος Εξυγίανσης ενεργοποιείται για τους σκοπούς των μέτρων εξυγίανσης¹⁷, οι απαιτήσεις του θα ικανοποιούνται προνομιακά κατ' απόλυτη προτεραιότητα έναντι κάθε άλλης απαίτησης σε περίπτωση ειδικής εκκαθάρισης πιστωτικού ιδρύματος που έχει περιέλθει σε αδυναμία¹⁸. Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι το εκ του νόμου προβλεπόμενο δικαίωμα προνομιακής ικανοποίησης υπέρ του Σκέλους Εξυγίανσης θα ήταν δικαιολογημένο μόνο στη διάρκεια των αρχικών σταδίων της λειτουργίας του, όσο αυτό χρηματοδοτείται από το Δημόσιο ή από κρατικά ελεγχόμενη οντότητα. Ένα τέτοιο δικαίωμα προνομιακής ικανοποίησης θα έπανε να είναι δικαιολογημένο από τη στιγμή που το Σκέλος Εξυγίανσης θα σχημάτιζε τα δικά του κεφάλαια βάσει των εισφορών των συμμετεχόντων σε αυτό πιστωτικών ιδρυμάτων.
- 7.4 Τέλος, στο σχέδιο νόμου θα μπορούσε να προστεθεί διάταξη σχετικά με την ανάκτηση από το Σκέλος Εξυγίανσης τυχόν κεφαλαίων τα οποία έχει χορηγήσει για σκοπούς εξυγίανσης.

¹⁵ Βλ. προτεινόμενο άρθρο 13Α στο σχέδιο νόμου.

¹⁶ Βλ. προτεινόμενο άρθρο 13Α παράγραφος 3 στο σχέδιο νόμου.

¹⁷ Βλ. προτεινόμενα άρθρα 63Δ και 63Ε στο σχέδιο νόμου.

¹⁸ Βλ. προτεινόμενο άρθρο 13Α παράγραφοι 3 και 4 στο σχέδιο νόμου.

7.5 Το σχέδιο νόμου θα μπορούσε ακόμη να προσδιορίσει την αρμόδια αρχή για τον καθορισμό χρηματοδοτικών διαφορών (funding gaps) που τυχόν προκύπτουν κατά τη μεταβίβαση των απαιτήσεων και υποχρεώσεων του πιστωτικού ιδρύματος. Ακολούθως προς τη λογική του σχεδίου νόμου, η σχετική αρμοδιότητα θα πρέπει να ανατεθεί στην ΤτΕ ως την αρμόδια για την εξυγίανση αρχή. Στο πλαίσιο της εκ του νόμου προβλεπόμενης διαδικασίας αξιολόγησης η ΤτΕ θα λαμβάνει υπόψη τις εκθέσεις του επιτρόπου που προβλέπει το σχέδιο νόμου, χωρίς να δεσμεύεται από αυτές¹⁹.

8. Αποζημίωση

Το προτεινόμενο άρθρο 63Z θεσπίζει την αρχή της «μη χειροτέρευσης της θέσης» («no worse-off») των μετόχων των πιστωτικών ιδρυμάτων στα οποία εφαρμόζονται μέτρα εξυγίανσης όσον αφορά την αποζημίωση. Το σχέδιο νόμου θα πρέπει, επιπρόσθετα, να διευκρινίζει ότι η αποζημίωση θα βασίζεται σε ανεξάρτητη αξιολόγηση, η οποία θα μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα ακόμη και τη μη καταβολή αποζημίωσης, και ότι κάθε υφιστάμενη ή μελλοντική οικονομική συνδρομή από το Δημόσιο ή ενίσχυση από την κεντρική τράπεζα θα πρέπει να συνυπολογίζονται κατά την αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης του πιστωτικού ιδρύματος. Θα πρέπει επίσης να διευκρινίζει ότι οι αξιώσεις αποζημίωσης θα εγείρονται κατά του Ελληνικού Δημοσίου, και όχι κατά της ΤτΕ ή του ΜΠΠ.

9. Λοιπές παρατηρήσεις σχετικά με την εξυγίανση των τραπεζών

9.1 Η ΕΚΤ επισημαίνει ότι η προστασία των καταθετών και των επενδυτών²⁰ δεν θα πρέπει να συνιστά όρο ενεργοποίησης των μέτρων εξυγίανσης. Εξάλλου, η ΕΚΤ καλεί την αιτούσα αρχή να διευκρινίσει τη σχέση μεταξύ της παραγράφου 2 του προτεινόμενου άρθρου 63B, η οποία καθορίζει τους λόγους ενεργοποίησης των μέτρων εξυγίανσης, και της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου, η οποία καθορίζει τις παραμέτρους που η ΤτΕ πρόκειται να λαμβάνει υπόψη για τον ίδιο σκοπό.

9.2 Η ΕΚΤ εφιστά την προσοχή της αιτούσας αρχής στην πιθανή ανακολουθία μεταξύ του σχεδίου νόμου και του νόμου που ενσωματώνει στο ελληνικό δίκαιο την οδηγία 2001/24/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 4ης Απριλίου 2001 για την εξυγίανση και την εκκαθάριση των πιστωτικών ιδρυμάτων²¹ σε ό,τι αφορά το χαρακτηρισμό του διορισμού επιτρόπου ως μέτρου αναδιοργάνωσης.

9.3 Το προτεινόμενο άρθρο 62 παράγραφος 2 στοιχείο ζ) προβλέπει ότι η ΤτΕ δύναται να προβαίνει στην «έγκριση συναλλαγών που κατά την κρίση της είναι δυνατόν να αποβούν σε βάρος της φερεγγυότητας του πιστωτικού ιδρύματος». Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι η συγκεκριμένη εξουσία

¹⁹ Βλ. προτεινόμενο άρθρο 63Δ παράγραφος 4 στο σχέδιο νόμου.

²⁰ Βλ. προτεινόμενο άρθρο 63B στο σχέδιο νόμου.

²¹ ΕΕ L 125 της 5.5.2001, σ. 125.

της TtE πρόκειται να ασκείται εντός εύλογων πλαισίων και να υπόκειται σε χρονικούς περιορισμούς.

10. Παρατηρήσεις σχετικά με το σχέδιο διατάξεων για το ΤΧΣ

- 10.1 Προς αποτροπή δυνητικά μεγάλων ζημιών για το ΤΧΣ συνεπεία της συμμετοχής του στην κεφαλαιακή ενίσχυση πιστωτικών ιδρυμάτων που υφίστανται αναδιάρθρωση του κεφαλαίου τους, το σχέδιο διατάξεων θα πρέπει, αφενός, να καθιστά σαφές ότι η τιμή στην οποία το ΤΧΣ θα επιχειρεί την κεφαλαιακή ενίσχυση των πιστωτικών ιδρυμάτων θα είναι σημαντικά χαμηλότερη της τιμής που θα ισχύει στην αγορά και, αφετέρου, να εξειδικεύει περαιτέρω τον τρόπο καθορισμού της τιμής διάθεσης των νέων μετοχών. Η ΕΚΤ σημειώνει εξάλλου ότι και ο τίτλος του άρθρου 7 του νόμου για το ΤΧΣ θα πρέπει να αναδιατυπωθεί, ώστε να αντιστοιχεί στο περιεχόμενο των διατάξεών του, κάνοντας αναφορά σε «κοινές» και όχι σε «προνομιούχες» μετοχές. Επιπλέον, ο νόμος θα πρέπει να αποσαφηνίζει τον τρόπο καθορισμού της τιμής των μετοχών.
- 10.2 Για λόγους ασφάλειας δικαίου θα πρέπει να προστεθεί στο άρθρο 3 παράγραφος 4 του νόμου για το ΤΧΣ πρόταση που να αποσαφηνίζει ότι η γενική απαγόρευση οποιασδήποτε «άλλης μορφής επένδυσης» δεν περιλαμβάνει το άνοιγμα έντοκου λογαριασμού σε ιδιωτικό πιστωτικό ίδρυμα για το διακανονισμό των ημερήσιων λειτουργικών εξόδων του ΤΧΣ. Εν προκειμένω περιλαμβάνεται ιδίως η καταβολή μισθοδοσίας, η αγορά ειδών γραφείου και λοιπά λειτουργικά έξοδα. Τα ποσά που τηρούνται στο συγκεκριμένο λογαριασμό θα πρέπει να περιορίζονται στα αναγκαία για την κάλυψη των εν λόγω λειτουργικών εξόδων, θα πρέπει δε να εξειδικεύονται ως ποσά προοριζόμενα για την εξυπηρέτηση του συγκεκριμένου σκοπού.
- 10.3 Σε ό,τι αφορά το προτεινόμενο άρθρο 7 παράγραφος 3 στο σχέδιο διατάξεων για το ΤΧΣ, το οποίο αφορά τον καθορισμό της εύλογης αξίας, η ΕΚΤ συνιστά, η απόκλιση των μέσων τιμών των εκτιμήσεων των δύο ανεξάρτητων ελεγκτικών εταιρειών να υπερβαίνει το 10% και όχι το 25%, για τους σκοπούς του οριστικού προσδιορισμού της αξίας από τρίτη ανεξάρτητη ελεγκτική εταιρεία οριζόμενη με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, μετά από εισήγηση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος. Η προτεινόμενη θέσπιση απόκλισης άνω του 25% ως όρου ενεργοποίησης της ως άνω διαδικασίας δεν υποστηρίζεται από κανένα πραγματικό στοιχείο.
- 10.4 Όσον αφορά το προτεινόμενο άρθρο 7 παράγραφος 3 στοιχείο i) στο σχέδιο διατάξεων για το ΤΧΣ η ΕΚΤ συνιστά, η στήριξη ή ακόμη και η δυνατότητα στήριξης από το Ελληνικό Δημόσιο να αφαιρείται κατά τον υπολογισμό της εύλογης αξίας. Εξάλλου, ο υπολογισμός θα πρέπει εν προκειμένω να λαμβάνει επιπλέον υπόψη ως ανώτατο όριο πριν από τις ως άνω αφαιρέσεις, τη μέση τιμή των μετοχών του πιστωτικού ιδρύματος. Τα ίδια κριτήρια και αφαιρέσεις θα πρέπει να τηρούνται και από τις ανεξάρτητες ελεγκτικές εταιρείες για την εκτίμηση της εύλογης αξίας. Ακόμη, οι λέξεις «εκτός του πλαισίου των πράξεων του Ευρωσυστήματος» θα πρέπει να αντικατασταθούν με τις λέξεις «ή τυχόν πράξεις του Ευρωσυστήματος».

ECB-PUBLIC

10.5 Υπό το φως του διευρυμένου πεδίου δραστηριοτήτων του ΤΧΣ, η ΕΚΤ καλεί την αιτούσα αρχή να εξετάσει τη δυνατότητα ενίσχυσης της διοικητικής δομής και της αποτελεσματικότητας του ΤΧΣ, μεταξύ άλλων αυξάνοντας τον αριθμό των μελών του διοικητικού του συμβουλίου.

Η παρούσα γνώμη θα δημοσιευτεί στο δικτυακό τόπο της ΕΚΤ.

Φρανκφούρτη, 19 Σεπτεμβρίου 2011.

[υπογραφή]

Ο Πρόεδρος της ΕΚΤ

Jean-Claude TRICHET